

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 9 września 2016 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2016/2017

Na podstawie art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. a tiret trzecie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. DzU z 2015 r. poz. 2156, ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, podaję informację o szczegółowych sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania **egzaminu maturalnego** do potrzeb:

- zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- osób, o których mowa w art. 94a ust. 1a ustawy o systemie oświaty (cudzoziemców).

Informacje wstępne dotyczą **wszystkich** absolwentów, przystępujących do egzaminu maturalnego, natomiast szczegółowe sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2016/2017, ujęte w Tabelach 1a, 1b, 2a i 2b dotyczą odpowiednio:

- **Tabela 1a** oraz **Tabela 2a** – absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego w „nowej” formule
- **Tabela 1b** oraz **Tabela 2b** – absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego w „starej” formule.

1. Dostosowanie formy egzaminu maturalnego polega na przygotowaniu odrębnych arkuszy dostosowanych do potrzeb i możliwości zdających.
2. Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu maturalnego polega między innymi na:
 - a. zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym zdającego
 - b. zapewnieniu zdającemu miejsca pracy odpowiedniego do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych
 - c. wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych
 - d. odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie egzaminu maturalnego
 - e. ustaleniu zasad oceniania rozwiązań zadań wykorzystywanych do przeprowadzania egzaminu maturalnego, o których mowa w art. 9a ust. 2 pkt 2 ustawy, uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne zdającego
 - f. zapewnieniu obecności i pomocy w czasie egzaminu maturalnego nauczyciela wspomagającego zdającego w czytaniu lub pisaniu¹ lub specjalisty odpowiednio z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.
3. Możliwe sposoby dostosowania warunków i formy egzaminu maturalnego dla poszczególnych grup zdających wskazane są w Tabeli **1a** i **1b**.
4. Zdający uprawnieni do dostosowania:

Lp.	Zdający:	Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
1.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność	tak	tak	orzeczenie ²
2.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym	nie	tak	orzeczenie
3.	posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	nie	tak	orzeczenie

Lp.	Zdający:	Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
4.	chory lub niesprawny czasowo	nie	tak	zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
5.	posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, w tym: z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią	nie	tak	opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej ³
6.	który w roku szkolnym 2016/2017 był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na: a. trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą b. zaburzenia komunikacji językowej c. sytuację kryzysową lub traumatyczną	nie	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej
7.	o którym mowa w art. 94a ust. 1a ustawy (cudzoziemiec), któremu ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu	nie	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej

5. Zaświadczenie o stanie zdrowia, o którym mowa w pkt 4.4., lub opinię, o której mowa w pkt 4.5., przedkłada się wraz z deklaracją (terminy składania deklaracji oraz osoba, do której deklarację należy złożyć, są określone w pkt 3.3. *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu maturalnego, obowiązującej w roku szkolnym 2016/2017*). W sytuacjach losowych zaświadczenie lub opinia mogą być przedłożone w terminie późniejszym, niezwłocznie po otrzymaniu dokumentu.
6. Opinia rady pedagogicznej, o której mowa w pkt 4.6. i 4.7., jest wydawana na wniosek:
 - a. nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzących zajęcia z uczniem w szkole, po uzyskaniu zgody rodziców albo pełnoletniego ucznia, lub
 - b. rodziców albo pełnoletniego ucznia.
7. Odrębnych arkuszy egzaminacyjnych nie przygotowuje się dla:
 - a. zdających wymienionych w pkt 4.2.–4.7.
 - b. absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim⁴.
8. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel jest zobowiązany do zapoznania uczniów i ich rodziców z możliwymi sposobami dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego nie później niż do 30 września 2016 r.
9. Rada pedagogiczna, spośród możliwych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego, wskazanych w Tabeli **1a** i **1b**, wskazuje sposób lub sposoby dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu maturalnego dla danego ucznia lub absolwenta. Wyjątek od tej zasady stanowią absolwenci chorzy, niesprawni czasowo lub posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, którzy ukończyli szkołę we wcześniejszych latach. W przypadku tej grupy zdających sposób lub sposoby dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do ich potrzeb i możliwości, spośród możliwych sposobów określonych w Tabeli **1a** lub **1b**, wskazuje przewodniczący zespołu egzaminacyjnego.
10. W **szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych** dyrektor szkoły, na wniosek rady pedagogicznej, może wystąpić do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z wnioskiem o wyrażenie zgody na przystąpienie ucznia lub absolwenta do egzaminu maturalnego **w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, nieujętych w niniejszym komunikacie**. Wniosek powinien być uzasadniony i potwierdzony stosownymi dokumentami. Uzgodnienia pomiędzy dyrektorem szkoły a dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej odbywają się w formie pisemnej nie później niż do 10 lutego 2017 r. Jeżeli konieczność przyznania dostosowań, o których mowa powyżej, nastąpi

po tym terminie, stosowne uzgodnienia muszą zostać przeprowadzone niezwłocznie po uzyskaniu przez dyrektora szkoły informacji o potrzebie takich dostosowań.

11. Do 10 lutego 2017 r. dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje na piśmie (załącznik 4b w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu maturalnego*) ucznia lub absolwenta o wskazanych sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do jego potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych.
12. Uczeń/absolwent składa oświadczenie o korzystaniu albo niekorzystaniu ze wskazanych sposobów dostosowania, o których mowa w pkt 11., nie później niż do 15 lutego 2017 r. (jako oświadczenie w załączniku wymienionym w pkt 11.).
13. Jeżeli konieczność dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu maturalnego wystąpi po 15 lutego 2017 r., dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje niezwłocznie na piśmie ucznia albo absolwenta o wskazanym sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu maturalnego. Dyrektor szkoły informuje niezwłocznie dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej o konieczności dostosowania formy przeprowadzania egzaminu maturalnego dla danego ucznia lub absolwenta i przekazuje jego dane osobowe.
14. Przystąpienie do egzaminu maturalnego w warunkach i formie dostosowanych do potrzeb i możliwości absolwenta zapewnia przewodniczący zespołu egzaminacyjnego.
15. Egzamin maturalny powinien odbywać się w oddzielnym pomieszczeniu, jeżeli zdający korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a. czas przedłużony o dodatkowe przerwy
 - b. korzystanie z urządzeń technicznych
 - c. korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku języka obcego nowożytnego
 - d. udział nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego) w czytaniu lub pisaniu.
16. Gdy do przystąpienia do egzaminu maturalnego w oddzielnym pomieszczeniu uprawnionych jest dwóch lub więcej absolwentów w danej szkole, którym przysługują różne sposoby dostosowania, możliwe jest przeprowadzenie egzaminu dla wszystkich tych absolwentów w jednym pomieszczeniu, pod warunkiem że przebieg egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych zdających. Wyjątek stanowi sytuacja, w której dostosowanie dotyczy zdających egzaminu z różnych języków obcych.
17. Jeżeli zdający korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego w czytaniu lub pisaniu, przebieg egzaminu maturalnego musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część pracy egzaminacyjnej.
18. Nauczyciel wspomagający lub specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym może wchodzić w skład zespołu nadzorującego jako jeden z nauczycieli.
19. Jeżeli do części pisemnej egzaminu maturalnego z danego języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub języka regionalnego przystępuje absolwent, który korzysta z dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu maturalnego polegającego na obecności i pomocy nauczyciela wspomagającego, w skład zespołu nadzorującego przebieg części pisemnej egzaminu maturalnego w danej sali egzaminacyjnej zamiast jednego z nauczycieli może wchodzić nauczyciel danego języka będący nauczycielem wspomagającym.
20. Zasady przeprowadzania części pisemnej egzaminu maturalnego dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego określone są w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu maturalnego obowiązującej w roku szkolnym 2016/2017*.
21. W przypadku absolwenta posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone⁵ istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych niepełnosprawności. Dostosowanie takie wymaga pisemnego porozumienia dyrektora szkoły z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 10 lutego 2017 r. Wniosek dyrektora szkoły w tej sprawie powinien być uzasadniony i potwierdzony stosownymi dokumentami.

22. Jeżeli zdający korzysta z przedłużenia czasu egzaminu składającego się z dwóch części, czas rozpoczęcia części drugiej egzaminu przesuwają się odpowiednio.
23. W szczególnych przypadkach, za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, egzamin maturalny może być przeprowadzony w miejscu innym niż szkoła (np. w domu, szpitalu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w miejscu innym niż szkoła dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły – przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole albo na udokumentowany wniosek absolwenta.
24. Absolwenci, którzy ze względu na niepełnosprawność lub stan zdrowia trwale nie posługują się mową, są zwolnieni z części ustnej egzaminu maturalnego (art. 44zżg ust. 2 ustawy). Zwolnienie następuje na podstawie dokumentu (np. orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, zaświadczenia lekarskiego, opinii rady pedagogicznej), który ze stosownym wnioskiem dyrektor szkoły przekazuje do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej do 10 lutego 2017 r.
25. Absolwenci niesłyszący są zwolnieni z części ustnej egzaminu z języka obcego nowożytnego.

¹ Pomoc nauczyciela wspomagającego może obejmować (a) tylko czytanie, (b) tylko pisanie, (c) czytanie i pisanie – w zależności od potrzeb. W każdym przypadku przebieg egzaminu musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

² Orzeczenie wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (DzU Nr 173, poz. 1072).

³ Opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się wydana przez zespół opiniujący publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, albo niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, spełniającej warunki, o których mowa w art. 71b ust. 3b ustawy, tj., założonej zgodnie z art. 82 ustawy oraz zatrudniającej pracowników posiadających kwalifikacje określone dla pracowników publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Opinia może być wydana uczniowi nie wcześniej niż po ukończeniu III klasy szkoły podstawowej i nie później niż do ukończenia szkoły podstawowej. Opinia wydana po ukończeniu klasy trzeciej szkoły podstawowej zachowuje swoją ważność na egzaminach na kolejnych etapach edukacyjnych.

Zgodnie z przepisami § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (DzU 2015 r., poz. 843) na wniosek nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzących zajęcia z uczniem w szkole i po uzyskaniu zgody rodziców albo pełnoletniego ucznia lub na wniosek rodziców albo pełnoletniego ucznia opinia może być wydana także uczniowi gimnazjum. Wniosek wraz z uzasadnieniem należy złożyć do dyrektora szkoły, który – po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej – przekazuje wniosek wraz z uzasadnieniem oraz opinią rady pedagogicznej do poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, i informuje o tym rodziców albo pełnoletniego ucznia.

⁴ Zgodnie z art. 3 pkt 18b ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim – należy przez to rozumieć niepełnosprawność intelektualną w stopniu odpowiednio lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim.

⁵ O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u zdającego niesłyszącego lub słabosłyszącego, niewidomego lub słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

Tabela 1a. Sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w „nowej” formule

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
I. Absolwenci niesłyszący ^a (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zdawanie egzaminu z języka polskiego w języku migowym.	1. Arkusze egzaminacyjne dostosowane do dysfunkcji Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – <i>por. Tabela 2a.</i> W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego egzamin odbywa się w oddzielnej sali. 2. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
	2. Przygotowanie odpowiedzi na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie zna języka migowego.</i>	
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	
	4. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	
	5. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania odpowiedzi uwzględniających dysfunkcje.	

^a Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu powyżej 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „znaczny” lub „głęboki”).

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
II. Absolwenci ślabosłyszący ^b (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Korzystanie z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu.	1. Arkusze standardowe z wszystkich przedmiotów (za wyjątkiem języków obcych nowożytnych) na poziomie podstawowym i rozszerzonym z dostosowaniem polegającym na przedłużeniu czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 30 minut. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga kolejnego przedłużenia) – por. Tabela 2a.</i>
	2a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 2b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. W przypadku języków obcych nowożytnych – wybór <u>jednej z poniższych opcji</u> : 2a. arkusze standardowe z języka obcego nowożytnego z możliwością korzystania z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu (słuchawki). <i>W przypadku wyboru tej opcji zdającemu automatycznie przyznawana jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i> <i>Arkusze (A1) oraz dostosowana płyta CD powinny być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* Czas trwania egzaminu w tym przypadku powinien być przedłużony o 30 minut (przedłużenie nie jest uwzględnione na stronie tytułowej arkusza, należy uwzględnić je na poziomie szkoły). Zgodnie z pkt 15., zdający przystępuje do egzaminu w oddzielnej sali.</i>
	3. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	2b. arkusze egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego dostosowane do dysfunkcji na podstawie arkuszy standardowych (bez zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu). <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2a.</i> <i>Dostosowanie 2b (powyżej) możliwe tylko wtedy, gdy wada słuchu znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi wykonanie zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu oraz gdy absolwent przystępuje do egzaminu maturalnego w oddzielnej sali.</i> 3. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

^b Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu od 20 do 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „lekki” lub „umiarkowany”).

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
III. Absolwenci niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego na egzaminie ustnym z języka obcego nowożytnego.	1. Arkusze egzaminacyjne dostosowane do dysfunkcji: a) w piśmie Braille'a wraz z czarnodrukiem ALBO b) w czarnodruku.
	2. W przypadku egzaminu z języka polskiego zadanie egzaminacyjne w wersji dostosowanej do dysfunkcji: a) w piśmie Braille'a wraz z czarnodrukiem ALBO b) w czarnodruku do odczytania przez członka zespołu przedmiotowego, ALBO c) nagrane na płycie CD (plik zapisany w formacie MS Word lub .pdf), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*	<i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2a.</i>
	3a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	2. Dostosowane arkusze egzaminacyjne w czarnodruku nagrane na płycie CD (pliki zapisane w formacie MS Word lub .pdf), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*
	3b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Korzystanie ze sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, których zdający używał w procesie dydaktycznym.
	4. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	4. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego na kartkach dołączonych do czarnodruku.
	5. Korzystanie z dostosowanego komputera.	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
IV. Absolwenci slabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Dostosowane zadania egzaminacyjne z języka polskiego i zestawu zadań z języka obcego nowożytnego – czcionka Arial 16 pkt, powiększone ilustracje.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne – czcionka Arial 16 pkt. <i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2a.</i>
	2. Odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego z języka obcego nowożytnego oraz języka polskiego. <i>W przypadku języka polskiego dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający korzysta z wydruku papierowego.</i>	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych (w przypadku arkuszy z matematyki na poziomie podstawowym oraz języków obcych nowożytnych na wszystkich poziomach), bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zestawy egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego nagrane na płycie CD w formie plików .pdf, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko w przypadku, gdy zdający korzysta z komputera.</i>	3. Dostosowane arkusze egzaminacyjne nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub w formacie plików MS Word, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera.</i>
	4a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	4. Korzystanie z przyborów optycznych, których absolwent używa na co dzień.
	4b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.
	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	6. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi czytanie i pisanie. Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i>
		7. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
<p>V. Absolwenci z niepełnosprawnością ruchową <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego),</i></p> <p>z czasową niesprawnością rąk <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i></p>	1. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	1. W przypadku zdających z mózgowym porażeniem dziecięcym arkusz dostosowany do dysfunkcji, zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia 2016 r. (w wyjątkowych sytuacjach arkusz może zostać zamówiony w terminie późniejszym). <i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i>
	2. Pomoc w obsłudze sprzętu i środków dydaktycznych w przypadku egzaminu z języka polskiego. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera.</i>	2. W przypadku zdających z mózgowym porażeniem dziecięcym zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
		3. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.
	3a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	4. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt V.7.).</i>
	3b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	5. Pisanie przez zdającego odpowiedzi do zadań na komputerze dostosowanym do dysfunkcji absolwenta.
		6. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
		7. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego w przypadku arkuszy standardowych (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt V.6. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
		8. Arkusze egzaminacyjne nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub w formacie plików MS Word, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera.</i>

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VI. Absolwenci z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Uzupełnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego podczas egzaminu.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
	2. Przygotowanie wypowiedzi z języka polskiego na piśmie, jeżeli zaburzenia uniemożliwiają komunikację. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <u>W przypadku zdających z afazją nauczyciel wspomagający może udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących poleceń do zadań oraz instrukcji dla zdającego (nie samych zadań, w tym tekstów).</u> <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt VI.4.).</i>
	3a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 3b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
	4. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	4. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt VI.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VII. Absolwenci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Obecność w sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2a.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Przygotowanie wypowiedzi z języka polskiego na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Obecność w sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu (może być członkiem zespołu nadzorującego).
	3. Uzupełnienie lub zastąpienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego.	3. Pomoc nauczyciela wspomagającego (może być członkiem zespołu nadzorującego) przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i>
	4. Przekazanie wypowiedzi ustnej przez nauczyciela wspomagającego, który rozumie wypowiedź zdającego, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem.	4. Miejsce pracy dostosowane do dysfunkcji zdającego.
	5a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	5. Pisanie pracy na komputerze, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do tej formy pracy. <i>Dostosowanie możliwe wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny odpowiedzi do zadań w arkuszu egzaminacyjnym LUB gdy absolwent posługuje się alternatywnymi i wspomagającymi metodami komunikacji).</i>
	5b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	
6. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.		

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VIII. Absolwenci z chorobami przewlekłymi <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.
	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	3a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
	3b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu, jeżeli choroba uniemożliwia pisanie i/lub czytanie. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt VIII.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
IX. Absolwenci chorzy lub niesprawni czasowo <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
X. Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się , w tym: dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)		1. Pisanie pracy na komputerze. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny odpowiedzi do zadań w arkuszu egzaminacyjnym.</i>
		2. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
XI. Absolwenci z niedostosowaniem społecznym lub zagrożeniem niedostosowaniem społecznym (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.
	2a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
	2b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
XII. Absolwenci, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.	1. Zapewnienie obecności specjalisty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym, w porozumieniu z dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej.
	2a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 2b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
		3. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali.
XIII. Absolwenci, którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 1b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
	2. Zastosowanie przekazanych przez OKE szczegółowych kryteriów oceniania wypowiedzi z języka polskiego, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	2. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
<p>XIV. Absolwenci z zaburzeniami komunikacji językowej <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza lub pozytywnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej)</i></p>	1. Uzupelnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego podczas egzaminu.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
	2. Przygotowanie wypowiedzi z języka polskiego na piśmie, jeżeli zaburzenia uniemożliwiają komunikację. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt XIV.4.).</i>
	3a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 3b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego, jak dla zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.
	4. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	4. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt XIV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
XV. Absolwenci, o których mowa w art. 94a ust. 1a ustawy (cudzoziemcy), którym ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym).	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu nie więcej niż o 30 minut w przypadku arkusza egzaminacyjnego z wszystkich przedmiotów za wyjątkiem arkuszy z języków obcych nowożytnych, języków mniejszości narodowych, języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego.
	2. Zastosowanie przekazanych przez OKE szczegółowych kryteriów oceniania wypowiedzi z języka polskiego, jeżeli zachodzi taka potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	2. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Możliwość korzystania ze słownika dwujęzycznego (polsko-obcojęzycznego i obcojęzyczno-polskiego) w wersji papierowej lub elektronicznej podczas egzaminów z wszystkich przedmiotów z wyjątkiem egzaminów z języków obcych nowożytnych, języków mniejszości narodowych, języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego. Słownik zapewnia szkoła lub zdający.

* W szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych uzgodnienie może nastąpić po 10 lutego 2017 r.

Tabela 2a. Czas trwania egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów (egzamin w „nowej” formule)

Przedmioty	Arkusze		Czas trwania (min)				
			arkusz standardowy	arkusz dla osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	arkusz dla osób niesłyszących	arkusz dla osób słabosłyszących	arkusz dla osób niewidomych (A6) albo słabowidzących (A4)
			A1	A2*	A7	A3*	A6* i A4*
język polski	poziom podstawowy		170	do 200	do 200	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
matematyka	poziom podstawowy		170	do 200	do 200	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
języki obce nowożytne	poziom podstawowy		120	do 150	120	2a ^{**} : do 150 2b ^{**} : do 130	do 180
	poziom rozszerzony		150	do 180	do 155	2a ^{**} : do 180 2b ^{**} : do 155	do 225
	poziom dwujęzyczny		180	do 210	do 180	2a ^{**} : do 210 2b ^{**} : do 180	do 270
języki mniejszości narodowych	poziom podstawowy		170	do 200	do 200	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
historia wiedza o społeczeństwie biologia chemia fizyka geografia filozofia historia muzyki historia sztuki język łaciński i kultura antyczna język kaszubski język łemkowski	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
informatyka	poziom rozszerzony	część I	60	do 90	do 90	do 90	do 90
		część II	150	do 180	do 180	do 180	do 225
przedmioty zdawane w języku obcym – biologia (pr), chemia (pr), fizyka (pr), geografia (pr), historia (pr), matematyka (pp) ^{***}			80	do 110	do 110	do 110	do 120

* W przypadku egzaminów z języków obcych nowożytnych dla tych osób (w przypadku arkuszy A3 – wyłącznie przy przyznaniu dostosowania 2a^{**}) do arkuszy dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.

** Oznaczenie dostosowania w Tabeli 1a.

*** Dodatkowe zadania egzaminacyjne w języku obcym mogą rozwiązywać absolwenci oddziałów dwujęzycznych, w których przedmioty te były nauczane w języku obcym nowożytnym.

Tabela 1b. Sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w „starej” formule

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
I. Absolwenci niesłyszący ^c (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zdawanie egzaminu z języka polskiego w języku migowym.	1. Arkusze egzaminacyjne dostosowane do dysfunkcji: a) arkusze egzaminacyjne na poziomie podstawowym z języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i języka obcego nowożytnego przygotowane na podstawie odrębnych standardów Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – <i>por. Tabela 2b.</i> b) arkusze egzaminacyjne z pozostałych przedmiotów na poziomie podstawowym i wszystkich przedmiotów na poziomie rozszerzonym Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – <i>por. Tabela 2b.</i> c) część druga arkusza egzaminacyjnego z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym oraz arkusz z języka obcego nowożytnego na poziomie dwujęzycznym bez zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – <i>por. Tabela 2b.</i> Dostosowania a) i c) wymagają zapewnienia oddzielnej sali w przypadku egzaminu z języka obcego.
	2. Przygotowanie prezentacji na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie zna języka migowego.</i>	
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut.	
	4. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	
		2. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

^c Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu powyżej 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „znaczny” lub „głęboki”).

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
II. Absolwenci ślabosłyszący ^d (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Korzystanie z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu.	1. Arkusze standardowe z wszystkich przedmiotów (za wyjątkiem języków obcych nowożytnych) na poziomie podstawowym i rozszerzonym z dostosowaniem polegającym na przedłużeniu czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 30 minut. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga kolejnego przedłużenia) – por. Tabela 2b.</i>
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. W przypadku języków obcych nowożytnych – wybór <u>jednej z poniższych opcji</u> : 2a. Arkusze standardowe z języka obcego nowożytnego z możliwością korzystania z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu (słuchawki). <i>W przypadku wyboru tej opcji zdającemu automatycznie przyznawana jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i> <i>Arkusze (A1) oraz dostosowana płyta CD powinny być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* Czas trwania egzaminu w tym przypadku powinien być przedłużony o 30 minut (przedłużenie nie jest uwzględnione na stronie tytułowej arkusza, należy uwzględnić je na poziomie szkoły). Zgodnie z pkt 15., zdający przystępuje do egzaminu w oddzielnej sali.</i>
	3. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	2b. Arkusze egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego dostosowane do dysfunkcji na podstawie arkuszy standardowych (bez zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu). <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2b.</i> <i>Dostosowanie 2b możliwe tylko wtedy, gdy wada słuchu znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi wykonanie zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu oraz gdy absolwent przystępuje do egzaminu maturalnego w oddzielnej sali.</i>
	3. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności surdopedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.	

^d Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu od 20 do 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „lekki” lub „umiarkowany”).

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
III. Absolwenci niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego na egzaminie ustnym z języka obcego nowożytnego.	1. Arkusze egzaminacyjne dostosowane do dysfunkcji: a) w piśmie Braille'a wraz z czarnodrukiem ALBO b) w czarnodruku. <i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2b.</i>
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Dostosowane arkusze egzaminacyjne w czarnodruku nagrane na płycie CD (pliki zapisane w formacie MS Word lub .pdf), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*
	3. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	3. Korzystanie ze sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, których zdający używał w procesie dydaktycznym.
		4. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego na kartkach dołączonych do czarnodruku.
		5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
IV. Absolwenci słabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Dostosowane zestawy egzaminacyjne – czcionka Arial 16 pkt, powiększone ilustracje.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne – czcionka Arial 16 pkt. <i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2b.</i>
	2. Odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego na egzaminie ustnym z języka obcego nowożytnego.	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszycie zadań egzaminacyjnych (w przypadku arkuszy z matematyki na poziomie podstawowym oraz języków obcych nowożytnych na wszystkich poziomach), bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zestawy egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego nagrane na płycie CD w formie plików .pdf, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko w przypadku, gdy zdający korzysta z komputera.</i>	3. Dostosowane arkusze egzaminacyjne nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub w formacie plików MS Word, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera.</i>
	4. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	4. Korzystanie z przyborów optycznych, których absolwent używa na co dzień.
	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji. 6. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi czytanie i pisanie. Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i>
		7. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
<p>V. Absolwenci z niepełnosprawnością ruchową <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i></p> <p>Absolwenci z czasową niesprawnością rąk <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i></p>	1. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	1. W przypadku zdających z mózgowym porażeniem dziecięcym arkusz dostosowany do dysfunkcji, zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia 2016 r. (w wyjątkowych sytuacjach arkusz może zostać zamówiony w terminie późniejszym). <i>W przypadku arkuszy z języków obcych nowożytnych do arkusza dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i>
	2. Pomoc w obsłudze sprzętu i środków dydaktycznych w przypadku prezentacji z języka polskiego.	2. W przypadku zdających z mózgowym porażeniem dziecięcym zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.
		4. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt V.7.).</i>
		5. Pisanie przez zdającego odpowiedzi do zadań na komputerze dostosowanym do dysfunkcji absolwenta.
		6. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
		7. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego w przypadku arkuszy standardowych (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pk.t V.6. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
		8. Arkusze egzaminacyjne nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub w formacie plików MS Word, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera.</i>

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VI. Absolwenci z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Uzupelnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego podczas egzaminu.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
	2. Przygotowanie prezentacji z języka polskiego na piśmie, jeżeli zaburzenia uniemożliwiają komunikację. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <u>W przypadku zdających z afazją nauczyciel wspomagający może udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących poleceń do zadań oraz instrukcji dla zdającego (nie samych zadań, w tym tekstów).</u> <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt VI.4.).</i>
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
	4. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	4. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt VI.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista ten nie może być członkiem zespołu przedmiotowego.	5. Zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VII. Absolwenci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Obecność w sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu, w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2b.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Przygotowanie prezentacji z języka polskiego na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Obecność w sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu (może być członkiem zespołu nadzorującego).
	3. Uzupełnienie lub zastąpienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego.	3. Pomoc nauczyciela wspomagającego (może być członkiem zespołu nadzorującego) przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i>
	4. Przekazanie wypowiedzi ustnej przez nauczyciela wspomagającego, który rozumie wypowiedź zdającego, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem.	4. Miejsce pracy dostosowane do dysfunkcji zdającego.
	5. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	5. Pisanie pracy na komputerze, jeżeli w toku edukacji zdający został wdrożony do tej formy pracy. <i>Dostosowanie możliwe wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny odpowiedzi do zadań w arkuszu egzaminacyjnym LUB gdy absolwent posługuje się alternatywnymi i wspomagającymi metodami komunikacji).</i>
	6. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
VIII. Absolwenci z chorobami przewlekłymi <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.
	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
		4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu, jeżeli choroba uniemożliwia pisanie i/lub czytanie. <i>Arkusze egzaminacyjny dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt VIII.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>
IX. Absolwenci chorzy lub niesprawni czasowo <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
X. Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się , w tym: dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)		1. Pisanie pracy na komputerze. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny odpowiedzi do zadań w arkuszu egzaminacyjnym.</i>
		2. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
XI. Absolwenci z niedostosowaniem społecznym lub zagrożeniem niedostosowaniem społecznym (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb. 3. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
XII. Absolwenci, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	1. Zapewnienie obecności specjalisty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym, w porozumieniu z dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej.
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
		3. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali.
XIII. Absolwenci, którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1a. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut i przeznaczenie go na przygotowanie do wypowiedzi oraz/lub egzamin (wypowiedź monologową oraz rozmowę z zespołem przedmiotowym). 1b. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
	2. Zastosowanie przekazanych przez OKE szczegółowych kryteriów oceniania wypowiedzi z języka polskiego, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	2. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
XIV. Absolwenci z zaburzeniami komunikacji językowej <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza lub pozytywnej opinii poradni psychologiczno- pedagogicznej)</i>	1. Uzupełnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego podczas egzaminu.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut.
	2. Przygotowanie prezentacji z języka polskiego na piśmie, jeżeli zaburzenia uniemożliwiają komunikację. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu. <i>Arkusze egzaminacyjne dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.*</i>
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	<i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt XIV.4.).</i>
	4. Zastosowanie przekazanych przez OKE kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego, jak dla zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej. 4. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 10 lutego 2017 r.* <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt XIV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenie czasu trwania egzaminu o 30 minut.</i>

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
XV. Absolwenci, o których mowa w art. 94a ust. 1a ustawy (cudzoziemcy), którym ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut.	1. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu nie więcej niż o 30 minut w przypadku arkusza egzaminacyjnego z wszystkich przedmiotów za wyjątkiem arkuszy z języków obcych nowożytnych, języków mniejszości narodowych, języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego.
	2. Zastosowanie przekazanych przez OKE szczegółowych kryteriów oceniania wypowiedzi z języka polskiego, jeżeli zachodzi taka potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.	2. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Możliwość korzystania ze słownika dwujęzycznego (polsko-obcojęzycznego i obcojęzyczno-polskiego) w wersji papierowej lub elektronicznej podczas egzaminów z wszystkich przedmiotów z wyjątkiem egzaminów z języków obcych nowożytnych, języków mniejszości narodowych, języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego. Słownik zapewnia szkoła lub zdający.

* W szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych uzgodnienie może nastąpić po 10 lutego 2017 r.

Tabela 2b. Czas trwania egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów (egzamin w „starej” formule)

Przedmioty	Arkusze		Czas trwania (min)				
			arkusz standardowy	arkusz dla osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	arkusz dla osób niesłyszących	arkusz dla osób słabosłyszących	arkusz dla osób niewidomych (A6) albo słabowidzących (A4)
			A1	A2*	A7	A3*	A6* i A4*
język polski	poziom podstawowy		170	do 200	170	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
matematyka	poziom podstawowy		170	do 200	do 200	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
języki obce nowożytne	poziom podstawowy		120	do 150	120	2a** : do 150 2b** : do 130	do 180
	poziom rozszerzony	część I	120	do 150	do 150	2a** : do 150 2b** : do 150	do 180
		część II	70	do 100	do 75	2a** : do 100 2b** : do 75	do 105
	poziom dwujęzyczny		180	do 210	do 180	2a** : do 210 2b** : do 180	do 270
języki mniejszości narodowych	poziom podstawowy		170	do 200	do 200	do 200	do 255
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
historia wiedza o społeczeństwie	poziom podstawowy		120	do 150	120	do 150	do 180
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
biologia chemia fizyka i astronomia geografia	poziom podstawowy		120	do 150	do 150	do 150	do 180
	poziom rozszerzony		150	do 180	do 180	do 180	do 225
informatyka	poziom podstawowy	część I	75	do 105	do 105	do 105	do 115
		część II	120	do 150	do 150	do 150	do 180
	poziom rozszerzony	część I	90	do 120	do 120	do 120	do 135
		część II	150	do 180	do 180	do 180	do 225
filozofia historia muzyki historia sztuki język łaciński i kultura antyczna wiedza o tańcu język kaszubski język łemkowski	poziom podstawowy		120	do 150	do 150	do 150	do 180
	poziom rozszerzony		180	do 210	do 210	do 210	do 270
przedmioty zdawane w języku obcym – biologia, chemia, fizyka i astronomia, historia, geografia, matematyka***			80	do 110	do 110	do 110	do 120

* W przypadku egzaminów z języków obcych nowożytnych dla tych osób (w przypadku arkuszy A3 – wyłącznie przy przyznaniu dostosowania 2a**) do arkuszy dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.

** Oznaczenie dostosowania w Tabeli 1b.

*** Dodatkowe zadania egzaminacyjne w języku obcym mogą rozwiązywać absolwenci klas dwujęzycznych, w których przedmioty te były nauczane w języku obcym nowożytnym.

DYREKTOR

 dr Marcin Smolik